

[Olufson.]

ordning, Smørordning, Kartoffelmelsordning o. s. v. har man fra Rigsdagens Side prøvet paa, saa vidt gør ligt, at bringe Priserne saaledes op, at Produktionsudgifterne var dækket. Men disse Foranstaltninger havde den Fejl, at de kun virkede i enkelte Egne af Landet; de havde tillige med Undtagelse af en enkelt, nemlig Sukkerordningen, den Fejl, at de kun omfattede en Brøkdæl af Produktionen, og blev som Følge deraf ikke nogen virkelig Kriseforanstaltning for dem, der var længst ude i Vanskeligheder. Vi har ogsaa prøvet at gaa en tredje Vej, nemlig den, som er betegnet gennem Akkordlovene. Gennem Moratorielovgivningen har man prøvet paa at skaffe Muligheder for, at de, der var kommet ud i Vanskeligheder, kunde blive beskyttet og fortsætte. Men alle disse Foranstaltninger har været spredte og stykkevis, som de maatte blive, netop fordi alle ikke var enige om at erkende, at den væsentligste Aarsag til Krisen var den stærke Gældsstiftelse, der var sket gennem Tiderne. Jeg tror, at det nu er gaaet op for de fleste, at vi havde Ret i vor Opfattelse paa dette Punkt — navnlig bygger jo de to Betænkninger stærkt herpaa. Baade den nedsatte Kommission og Professor Vinding Kruse fremhæver jo stærkt, at Vanskelighederne netop er fremkaldt ved den stærke Gældsstigning paa Ejendommene efter Krigen. Professor Vinding Kruse har gjort op, at denne Gældsstigning har været saa voldsom, at medens Gælden i 1909 androg 43 pCt. af Ejendomsskylden, var den i 1926 kommet op til 67,5 pCt. Tallene standser ved 1926, men hvis de var ført op til i Dag, vilde Forholdet sikkert vise sig at være endnu værre. Af den Tabel, som findes paa sidste Side i Professor Vinding Kruses Betænkning, fremgaar det tydeligt, hvorledes Gælden ved Ejendomsalg er steget fra 1926 og til nu, et enkelt Aar er den steget ca. 20 pCt., i andre Aar helt op til 28 pCt. Men i det samme Tidsrum er Ejendomsskyldvurderingen blevet sat ned to Gange. Ved den 6te almindelige Vurdering pr. 1. Januar 1927 blev den for Landejendomme sat ned med 10 pCt., og ved den 7de almindelige Vurdering pr. 1. Januar 1932 blev den atter sat ned med 10 pCt.; saaledes at det Forhold, der er imellem den tinglæste Gæld og Ejendomsskyldvurderingen, nu ikke kan ansættes til 67,5 pCt., men sikkert ligger langt, langt højere. Men dertil kommer jo den Del af Landbrugets Gæld, der ligger derudover, dels sekundære Prioriteter, som ligger langt ud over Ejendomsskylden, og dels løs

Gæld. Og det er jo i ganske særlig Grad dem, der er kommet længst ud, der har mærket Krisens Vanskeligheder og Tryk. Derfor maa man, hvis man vil gaa til en Gælds-sanerung, erkende dette og bygge sit Forslag derpaa. Det forekommer mig, at det foreliggende Lovforslag paa en heldig Maade gør dette. Det bygger dels paa de Erfaringer, vi har indvundet gennem Lovgivningsarbejdet i 3½ Aar, og dels paa de Erfaringer, som de Mænd, der var sat ind i Kommissionen, har indhøstet gennem Tiderne; det forekommer mig, at den Maade, disse forskellige Erfaringer er føjet sammen paa, er en saadan, at man kun kan være tilfreds dermed.

Selve Afsnit I i Lovforslaget drejer sig om Konverteringen. Det er en Videreførelse af den Konverteringsordning, som Rigsdagen vedtog sidste Aar. Man prøver at føre den videre, saaledes at der bliver Mulighed for at komme ned til 4 pCt.s Ydelse af Obligationer, der ligger inden for Ejendomsskyldgrænsen. Men hertil kommer, at der i en senere Paragraf ogsaa tages Hensyn til de lavt forrentede Obligationer. Det er jo ikke saadan, at de, der har de gamle Obligationer, som forrentes med 3—3½ pCt., er bedre stillet end de, der har de højt forrentede Obligationer, thi hvis der er sket Ejerskifte, og det er der for de allerfleste af disse Ejendommers Vedkommende, er den Fordel, de lave Renter giver, blevet kapitaliseret af den forrige Ejer og blevet til øget Gæld for den nye Ejer; derfor sidder faktisk Ejerne med de lavt forrentede Obligationer lige saa slemt i det som de andre. Det er da en Tilfredsstillelse, at man i § 2 i Forslaget prøver paa ogsaa at lette Vilkaarene for dem, der har de lavt forrentede Obligationer.

Noget af det, der voldte Vanskeligheder ved de Foranstaltninger, Rigsdagen tidligere har foretaget, var, at Foranstaltningerne havde en vis Tilbøjelighed til ret hurtigt at blive omsat i forhøjede Ejendomspriser. Det er en lille Smule underligt at se de Priser, der bliver givet for Landbrugs-ejendommene, sammenlignet med Regnskabsresultaterne. Jeg kan nævne, at jeg netop til Morgen fik Meddelelse om et Ejendomsalg, hvor en lille Ejendom, et Stats-hus, der er behæftet med 2 000 Kr. pr. Td. Land, blev solgt til en kontant Købesum ud over Gælden paa 7 000 Kr. Og det er ikke et enestaaende Tilfælde, men saaledes er det overalt; vi har haft Eksempler paa, at Forelæggelsen af et Lovforslag ligefrem har bevirket, at Priserne blev sat i Forhold til, om Lovforslaget blev gennem-